

Tallinna Söber.

Üleüldne aaleht Eesti rahwale maal ja linnades.

Tuleb üksford nädalis wälja.

Makstab Tallinnas Lindsors'i pärijate trükkimajas:
aastas 2 rubla, 40 kop. — pool-aastas 1 rubla 40 kop.
Kojn eht postiga saadetud:
aastas 3 rubla — pool-aastas 1 rubla 70 kop.
Aunakutsused maksawad iga rea eht selle asemel pealt 5 kop.

Tellimised wõetakse wasta:
Tallinnas: Lindsors'i pärijate trükkimajas. — Peterburgis: S. Seelandi, Osknepokaa
N 54. — Tartus: Laakmann. — Rakweres: J. Kuhs. — Paldes: A. Seidelberg.
— Sapsalus: G. Hoffberg. — Stuhlas: F. Küttner'i poobis. — Wiltandis: G. J.
Karon'i raamatupoob. — Narwas: M. Pöder. — Wõrus: Frau Fietse.
Waskas: M. Andoffi. Kuresaares: E. Lange. — Maal: kuida isearanis tulutakse.

Wastaja redaktor W. F. Eichhorn. Etas Baltistis, — kirjab käiwad Baltisti (Baltischport) — Kaarikiiri-Hoprs.

Regiſter: Käsitöö harjutamine koolides. — Üleüldised sünnumid maailmas. — Omal maal. Tal-
linnas: Aunakutsused aastas. — Balti raudtee koolitamisest. — Tallinna laewasõidud. — Me-
erimõõd. — Uued rahwakoollide ülewaatajad. — Koolitõpetajate asjust. — Punwilla wargused. —
Baltistist: Jmad. — Sadama-sünnumid. — Rakwerest: Rõõwib. — Kantsatas kaup. — Paldes: P. lit-
sei lüft. — Harjumaast: Järwalandi Wõllogust. — Piimimaast: Kanna metsad. — Tartust: Tuletahjud. — Peter-
burgist: Keisrikool. — Oodatud kõige wõerad. — Buhara Emir saotlond. — Kuna Kiriku kooli juhatam. —
Wõllogust: tuletahju. — Tweri kubernangust: Wene kubernandist ja rahwa elust. — Sewastopolist: Sadama sün-
numid. Merwist: Jm d. — Jeddahist ja uuemad sünnumid.

Käsitöö-harjutamine koolides.

(Georg Pajsen Peterseni manifest-sõnast wanematele.)

Tähenstatud lastekaswatamise-õpetaja räägib oma kä-
sas kirjas ehtest sellest, kuida nimelt suuremates linnades
noor sugu koolides ainult waimuõundudes harjutatud saab,
kehajõuud aga harjutamata jääwad, kuna mõlemite ühe-
tase harjutamine kõige kaswatamise eesmärt
olema piab. Sellest ühepoolisest harjutamisest tulla need
nõdrad, kohmetanud tehad, tohletanud näud ja tõntid sil-
mad, mis suurt-linnades noore sugu tundemärgid on. Kõll
olla juba ka walitsuste poolst tähelepanemist selle peale
heidetud, et koolides turnimist, ujumist, lu-jooksimist j. n. e.
õpetataks, aga sellest ei olla kangelst weel küll. Wanemad,
üleüldise kasu nõudmisest asutatud koolid ja kogukonnad
pidada seda asja ise suurema hoollega seal oma kätte wõtma,
kus koolid, kuida asjad nüüd kord on, seda mõjuwamalt
teha ei wõi. Hoolt pidada nimelt peetud saama, et ka
waesema rahwa lapsed mängu-palkadest lausa taewa all,
ujumise-harjutustest, lu-teekest j. n. e. ilma hinnata osa
wõtta wõiwad. Kui see kõik meie lugejate ringkonna suu-
rema hulga laste kätte palju ei puudu, kellel ju nimelt
suwel võimalik on, oma kehajõudu lausa taewa all har-
jutada, siis astub see kiri pea ühe küsimise ligikale, millest
wiimastel aegadel palju räägitud ja kirjutatud, mida siin
ja seal ka tegewalt ette wõetud, mis aga ikka weel mõju-
wale arawastamisega jõudnud ei ole, ja mis kõige tähts-
male lugejate ringkonna laste kohta on, see on Käsi-
töö koolis. Georg Pajsen Petersen kirjutab:

„Nende abinõude kõrwa, mille eesmärt noore sugu
ühetafane harjutamine on, tuleb unemal aal üks teine
ühes tähtsusest, mida wähemaks ei piaks peetama, kui see
tõde poolest on: Käe-osa wõtse õpetamine.

Ka käe-osa wõtse õpetamine tahab noore sugu ühetas-
sele harjutamisele abits olla, ehtimeses joones selleks ois-
tarbeks, lapsel käe-harjutamises puhkamist waimlikust tege-
wusest anda ja sellega mõistuse ja meeleõpidamise ükspo-
lile harjutamisele wasta-laalu saata. Käsitöö-õpetamine
seisab kõige wähemast niisamati waimu-harjutuse teenistuses,
kui tenakirjutamise- ja joonistamise-õpetamine, sest selle
läbi saab looduse-waimude (phyfika) ja suuruste-tundmise
(geometria) teadmine, mida koolis õpetatakse, tegewalt osa-
wuseks liimber muudetud, kofutab kehalikkust jõudust ja an-
deid ühes waimlikkudega. Selle kõrwas õpib lastewandil
kehalikkust tõõst lugu pidama ja lasab, poisik lättega elu
sisse astuda, mis ka weel münd teha wõiwad, kui sulge
wedada ja raamatu lehta liimber pöörata. Käsitöö õpe-
tamine pakub nenda seda, mida Inglismaa arst ja laste-
kaswataja John Locke juba aastal 1690 oma kirja
„Mõtted lastekaswatamise üle“ 19. peatükis pärinud on,
kui kirjutab: „Mitme kehaliku osa wõtse juures on terwis
ja haridus ühendatud ja nendest piakawad mõned selle
puhkamises wälja walitud saama, kelle pea-tegewus ra-
amatute läbiurimine on, ... seft puhkamine tema teistest
tõõdest, tõõsematest mõtetest, kasulise kehaliku tegewuse läbi
on see, mis peale mina siin ehtimeses joones waatan.“ —
Ragu Locke, nenda on ka Amos Comenius ja J.
J. Rousseau käsitöö-harjutamise peale kaswatamises
rõõhtu pannud. Ühele Sakslasele aga, ühele Hamburgi
linna pojale, jääb see auu, nenda kolme lastekaswatajate
mõtteid tegewalt tarwitand olla. Aastal 1774 J. o. h.
Bernh. Basedow'ist asutatud „Philanthro-
pinum'is“ tuli ehtimest korda õppimise-kooli kõrwa ka
töö-kool, ja kaks tundi päawas harjutatiwad lastewanditub

ennast papi- ja puu-tõõdest. Turnimise, wäljas mängi-
miste ja jalutus-käikude kõrwas oliwad raamatu-kõitmine,
treimine ja hõõweldamine kaalud „peaaju ükspoolise käi-
mise“ wasta „kogutud teadustega“. Selleksamas mõttes
nagu Basedow, korraldas ka „Robinson Crusoe“ wälja-
andja, Joachim Heinrich Campe, oma aastal
1777 asutatud kooli Trittau's, Hamburgi juures. Suu-
rema mõnuga kui need mõlemad, tegi seda Chr. Gottf.
Salzmann oma aastal 1784 asutatud koolis
„Schneppenthal“, mis weel alles on ja kus tema kaastöö-
line B. G. Blasche aastast 1796 kuni 1811 õpetust
käsitõõdest andis. Aga ainult ükspoolt leidis nende meeste
päädmine järeltegemist, enamist küll sellepärast, et Pesta-
lozzi eestlugu järel, kes wõerast lastmist täitma pidi, käsitöö
wõeste-koolides ja nurjaläinud laste kaswatamise-majades
aset wõttis, seal wabriku-wiiklilist töötegemist alanes,
ka wõeste lastele enesetele kasu ei toonud ja teist koolist
sellest eemale kofutatas.

Campe mõtte-osaline, J. G. G. Heusinger, oli
wahe-aal kui põhjusemõtet wälja rääkinud: „Inimene on
tegewuseks sündinud, mitte mõtlemiseks.“ Seda mõtet oli
Friedrich Fröbel oma mõtend ja tema testawaks
auuks jääb see, et laste ehtmine kaswatamine õigemate
teele juhitud sai. Peale selle päris Fröbel weel: Mitte
ainult waese laps, waid ig a laps piab tehnikat, industrie,
tegewate tallituste ja nendes asjades juhutatud saama,
mis kehafoonte tegewust tarwitawad, sest see on looduse ja
inimese auu kohaline. Fröbeli peale tuetawad ennast siis
ka teist need, kes käsitöö-õpetamist noore sugu ühetasase
kaswatamise tarwitusest abinõust pärinud: Professor
Trendelenburg Berliinis (1842), Professor Karl Bieder-
mann Leipzgis (1852), Dr. G. L. Georgens (1856),
Gymnastium-Direktor Erasmus Schwab Wiinis (1873),
Kooli-Direktor Bruno Hantschmann (1876), koidide ees aga
Uno Cygnaeus, Soomemaa koolide korraldaja, kes Fröbeli
kirjade läbi käsitöö-õpetamise kasu tundma õppis ja 1866
seda oma kodumaal, pärast ka Rootsis, korraldas, nenda
et wiimasel maal aastal 1883 juba rõõhem kui 400 rahwa-
koolis käsitöö õpetatud sai.

Sakfamaal ei saadud sellega seenu palju üle kofelemise
ja nõuupidamise. Professor Minkfinger Münchenis ja
Baurath Leybold Augsburgis arwastiwad küll aastal 1854
lehtsaagimises üst „kohalik tegewust wanadele ja noore-
dele“ teibund olema, ja lehtsaag astus oma mõlbutele
läbi Sakfamaa, aga ehtimese waimustuse peale tuli pea
jõutus. Paremat järke sat kuuemünnemate aastate sees
Dr. Ernst Barth Leipzgis, kes käsitöö-õpetamist oma
wäga osawalt juhutatud koolis kües wõttis, kui siht „wäga
tarwitust asja kaswatamise-õpetuse täiendamiseks ja tulusa-
mat abinõuu silmaringi laiendamiseks.“ Dr. Erasmus
Schwab astus ka paljast nõuupidamise ringkonnast wälja
ja tõi aastal 1873 siht „koolitõõdnaba“ Wiini nähtusele,
mida Bruno Hantschmann kohaliste töõrlihtadega täita
aitanud oli. Selle kõrwas oli mõnes Sakfa perekondas
mälustus Basedow'i ja Salzmann'i pildimiste kohta elule
jäänud, ja need perekonnad lastiwad oma poeglast, peale
teaduslikkude asjade ka ühes käsitõõdest õpetada. See kofme
on ka Sakfamaa Keisrikoolas, kus Prinzid raamatu-kõitmist
eht puusepa-tõõd õpiwad, ja kes sedawisi juba noores
põlmes juhutatud saawad, käsitõõst rõõmu tundma ja ala-
mate hoolfat tõõd auustama. Kuida mitmes teises asjas,
nenda on ka selles Hohenzollernite kuninglik maja Sakfa
rahwale hiilgawaks eestlujaks. Ka mõned teised Sakfa-
maa Wõrstkiojad on käsitöö-õpetamise kasu ära tunnud ja

on neid pildimist tuetanud: kõige hea kohta waimustatud
Dessau Wõrst Friedrich Franz oli see, kes Basedow'i
Philantropinumi asutamist wõimalikust tegi; Braunschweigi
Herzog Karl kutsus Campe't, kui kooli-nõuumeest oma
maale, ja Gottha Herzog andis Salzmann'ile abi Schneppen-
thali mõisa osamist, rõõhem kui poole ostuhinna. Kui
nüüd Didenburgi Suurherzog Peter käsitöö-pildimist wäge-
wast kofutab, nenda tegi seda ka tema ehtwanem, Herzog
Peter, kes aastal 1796 oma Holfsteini waldades „Töö-
koolist“ asutas, mille järel aastal 1828 „Küsterkoolid“
tuliwad. Nende asutuste eestlugu järel sigistiwad mitmes
paikas Schleswig-Holfsteini maal „Küsterkoolid“ ja see ei
ole wist mitte ehtlus, kui arwatakse, et ühe Upsala kooli
tunnitlaan, niisamati ka natuke hõljemini asutatud joonis-
tuse-õpetaja Stodketh'i eratool Kopenhagenis, nende „Kü-
sterkoolide“ järel tehtud on, ja et ka uuema aea käsitöö-
õpetamise wäljalantaja, A. von Claussen ja A. S.
ofalt sellest hallikast on joonud. See „Daanlane“ on
aastal 1826 Langensfeldes Altona juures sündinud, kui
ühe tolli-ameetiku poeg, Osaabrükstis ja Glücksstadtis kas-
watatud ja on sedawisi, kui ka wanemad Norramaal pä-
ritud on, oma sündimise ja kaswatamise poolest Sakfamaa
oma. Kuna tema wend Preussi kooand teestistusesse
astus, wõttis tema teenistust ühes Daani ratsawäe-rüge-
mentis ja teenis ennast Rittmeisteriks. Wahe-aegadel, mida
temale teenistus weikes Restvedi linnas jättis, kaswatas
tema ise oma lapsi. Selle juures harjutas tema, oma
enese noort põlwe meeles pidades, oma poegi mitmesugus-
tes käsitõõdest. Sõbrustatud perekondade lapsed hakkasiwad
sellest osa wõtma, ja et wanemad tunnistasiwad, lapsed
olla sellest aegst saadit palju wiisatamaks saanud ja teha
kodu wähem täära ja tüli kui enne, mis arusaadaw küll on,
seft nemad olastasiwad nüüd teist wiisi oma aega wiita,
siis kaswas õppijate hull ikka suuremaks. Aastal 1866
wõttis Claussen ennaast teenistusest lahti ja asus Kopenha-
genisse elama. Seal astus tema awalikult kües ja asutas
aastal 1873 „Daani Kodutöö-seltsi“, läts aga pea pärast
seda Schleswigisse elama ja hakkas suuremalt ofalt Sakfa-
maal oma mõtteid wälja lantama. Kui Claussen'il ka
kaswatamise-teadusest puudust oli, kui tema ka oma jõudu
wäga kallutas ja liiga palju käsitõõst oma õpetamise siise
wõttis, siis piab tegewale Rittmeisterile omeltigi see auu
jääma, et tema tulise waimuga kõige wanast aegst päritud
halwaksõpidamise wasta astus ja Sakfamaal ehtimeseks tee-
tähtsujaks selles undes liikumises saanud on. Ka ei ole
keegi teine nii mõjuwalt selle peale tähendand, kui tulusad
käte-harjutus ja kodutöö rahwa elukombete kohta on. Käst-
lemata on küsimine, kas käsitöö-õpetamine kohaline abinõu
elukombete kofutamiseks on, kõrgest tähtsusest, on ofte nende
pildimiste tuum ja sellepärast on waja, selle küsimise peale
sõgarawamalt wastata.“ (Jääb pooleli.)

Üleüldised sünnumid maailmas.

Baltistis, Märkkuu 7. päawal.

Sakfamaast. Preussli Maapäw sai selle kuu
2. päawal Keisri enese thronitõõnega algatud. Thronitõõne
kinnitab, et Sakfamaa kõige teiste riikidega sõbruses elada.
Omalit wõerustlõõdest Europa riikide Walitsajate kodades,
olla Keiser kindlat lootust kaasa toonud, et Sakfamaa ka
edaspidi wäljaspoolt rahu loota ja oma eespidist maja-
pidamist kofutada wõib, kuida see wiimastel rabu-aegadel
ka juba wägewast kofunud olla. — Berliinis on Wene
Raha-Ministri arwanne lahke usaldusega wasta wõetud.
Selle järges oli Wene paberraha 100 rubla hind Berliini

börssi selle kuu 3. päeval 216,40 marka peale tõusnud. — Saksamaa Riigipäeval, mis nüüd ka juba loos on, saavad selle kuu 3. päeval summad wasta wõetud, mis riigi wäljaspidiste asjade talitusteks päritud olid, nende kesksis ka kõik summad Ida-Afrika asumade tarwitusteks. Riichter joonis Ida-Afrika asju arutada, enne kui need Riigipäewale ametlikult ette pandud olid. Wüsti Bismarck wõitis selle wasta mitu korda sõna ja seletas nimelt, et orjakauplemist, mis tühandete aastate laupa kestanud on, mitte korraga häwitada wõimalik ei olla. Maha ei pea selle häwitamise püüdmine aga mitte jätkama ja seda ei tahta ka wist Riichteri wabameelne eralond mitte, kui ta selle eralonna lehed kõiki ära teha, millest riigile tili ja talitust tulla wõib. Umbes sedasama wastust sai ka Bamberger Eäne-Afrika asjus. Suuremad arutamised selle asja kohta on siis weel oodata. Riisamati on ka oodata, et Wüsti Bismarck Dr. Geffken'i ja Sir Morier'i asju Riigipäewa ees seletama saab, mis itka weel palju lahinat ja tusta teewad ja mis, kuidas mõnelt poolt arwatasse, itksteisega kuidagi sidemes seista. Geheimrath Dr. Geffken'i lahtilastumist on Riigilojus sellega põhjistanud, et tema Keiser Friedrich'i päwaraamatute wäljaandmisega küll midagi teinud on, mida seadus maa-araandmisega nimetab, et aga kuidagi selget ei wõida tehtud saada, kas tema sellega seda turjategu ka teha tahtis. Kergeist wõib olla, et seda asja kõrgemate osawõtjate pärast soigutati. — Kas Sir Morier tõeste teades ja tahtes Saksamaa soewade liikumist Marschall Bazaine'le on teada anda tahtnud, selle üle on palju waidlemist. Bazaine' tunnistusest Sir Morier'i heaks ei peeta suuremat lugu. See waene mees olnud alalises raha hädas, olnud ka Sir Morier'ile wõlga ja wõinud eht sellepärast tunnistanud olla, mida teine tahtis. Mõnelt poolt arutatakse koguni, et see tunnistus nii isekrallises Prantsuskeelses üles pandud olla, kuidas Marschall Bazaine oma emakeelt wist mitte ei kirjutanud. See kõik näidata wälja, nagu oleks see enne ühes teises keeles üles pandud olnud ja sellest ümber tülgitud. Kõige wähemast ei olla tunnistaja seda mitte ise kirjutanud, waid see olla temale allakirjutamiseks ette pandud. On see sedawiisi, siis langeb sellest tunnistusest isegi üks dike lahtlane kirj Sir Morier'i peale. Teine asi on aga itka see, miks seda asja just nüüd, tagajärele, maailma ette rebiti, kuna muudu seefugused pabandused kobe ja ainult nende tahe walituse wahel tasekesti ära toimetatud saiwad, selle külge need isekrallised puutusiwad. Seal ei puudu siis ka mitmesugustest arutamistest aealehtedes, mis enamist fenna kofu joofsewad, et Sir Morier'i talitus Peterburgis mitte Wüsti Bismarcki meele järele ei ole olnud, kes teda sellepärast uenda sealt ära langutada tahtnud. Põnewusega oodatatse seletust, kui palju seda aga saab, see on küsitaw. Saksamaa „wabameeliste“ ja teiste riigiwastaste erakondade lehed hõiskawad, et Wüsti Bismarck nende tahe asjaga auks langenud olla, ja mitmed wõeramaa lehed hõiskawad kaasa, et aga see mees ennast luskita sisse uputada lasets, seda ei ole arwata. — Kõrgeid prauad Inglismaa Kuningakojast ja selle Kuningakojas fugukonnast, kellel kõikid sel korral wähem eht rohkem tusta Saksamaa wasta on, walmistawad ennast Biarriigi terwise-wee paitas, Prantsusmaal, kofu tulema. Hannoveri Prinzeßi Friedrihe ja tema mees, Baron von Pamel-Rammingen, on juba seal, endine Hannoveri Kuninga-praua Marie tulla Riinlakuul, Keisri-praua Friedrich eht weel enne seda ja Inglismaa Kuninga-praua Victoria Paastakuul. Ilma tahtluseta ei waadata Saksamaalt mitte selle kofutulemise peale. — Brombergis on Joulutuu 29. päawal wennaßete Schramm suur auruweski maha põlenud ja üks wend on tules surma saanud.

Belgias on Kuningas Leopold ise ühe kirja wälja annud, milles seletatakse, et tarwis tahets üht Belgia laewustikku asutada, üleküüßi soewade-kofust seaduseks teha, soewadega rohkendada ja Kongo-riiti Belgia asumaks wõtta. — Prinzeßi Klementine on Belgia Prantsusmaale ja sealt Itaaliasse reisinud. Wist ei ole tema kofjatäit forda läinud.

Austria-Ungrumaalt. Kõik Wene soewade-saatelonna liiksed, ülemaast alamast saadik, kes Austria Keisri teretamiseks tulnud olid, on oma rangi kohalised aunitähed saanud, ka Kexholmi rügementi kapteinid. Alepea on see saatelond isekrallise aunistusega wasta wõetud ja üles peetud, mis nenda tähendatud saab, et Austria poolt hoolt peetud saada, Wenemaa sõbrust igal wiisil kofutada. Juba kofstawad ka healed, mis linnitawad, et mõlemite Keisri-riikide wahel Balkani poolsaare asjus täieline usalbus walitseda. Prantsusmaa lehed hõikawad koguni juba linnitama, Austria jaada pea awalikult Keisr-Euroopa-ühendusest wälja astuma ja seda kofuwad ka mõned Inglismaa lehed teha. Teiselt poolt arutatakse, et seefugused „sonumid“ muud ei olla, kui nende ringkondade eneste soowimisest ja nõuandimisest, et Austria seda teeks, kuidas ka mujal nähtud on, kus seefuguste „sonumitega“ üht soowitud liikumist aratada kofutakse, mille peale need ise mõelnudki ei

ole, kes soowima pidiwad. Kui aga Wenemaa ja Austria wahel lahtus ja usaldus walitsema hakkawad, siis olla see Wüsti Bismarcki teenistus, kes juba ammu nende Keisri-riikide lepitamise kallal tööd teinud olla. On kord Balkani poolsaare asjad nende wahel rahulise korraldatud, siis olla sealine täli-katel jahtunud, Prantslaste „kättetajumise“-himu pidada siis ka oma enese nõbruse sisse uppuma ja maailma rahu kofu ei olla enam ühtigi karta.

Prantsusmaal wahiwad kõik filmad Pariisi Parlamentis saadiku walimise peale, nagu piaks sellest ükfilust saadikust riigi peamees saama ja isamaa õnne eht õnnetuks oodata olema. Mõlemad kandidadid, Boulanger ja Jacques, kõnelewad ja saadawad kirjast wälja, milles igakits iseenast paremaks Wabariiklasteks liidab ja teist ja tema eralonda wõimalikult alandab; mõlemad lubawad ka rahu pidada, rahwast rikkaks, wägewaks ja õnnelikuks teha. „Kättetajumise“-ei ole sel korral suuremat juttu, sellega ei arwata sel korral palju meelitada wõima. Pariisi waimulikud ringkonnad seiwad Boulanger' pool. Republikanlased ja Monarchistlased tahawad Boulanger' wastase pool seista, olgu see kes tahes. Parlamentis on Minister-Präsident Flouquet ja Parlamentis-saadik Laur riidu läinud, mis peale Laur oma wastast duellisse kutsunud, kes seda aga mitte wasta ei wõtnud.

Inglismaalt. Et Sir Morier'i kodumaalt suurem hull aealehtedest tema eest kofab, seda on muldugi arwata ja „Standard“ on kord lausunud, et Inglismaa ennast ka Wenemaa sõbrustada wõida, kui Saksamaa sõbrust jahutama hakkab. Selle juures ei sõima aga Inglismaa lehed, nagu mõned teisid seda teewad. Saksamaa poolt kinnitatakse, et seal ühe eht teise Inglaste tegude pärast ilalgi wiha kõige maa ja rahwa peale heidetud ei saada. — Jirimaaht on jälle paha kuulda. Sealine Kindral-sekretär Balfour olla hirmus oma elu pärast. Salafelid on temale selle eest surma kuulutanud, et tema Donegali Graffondas neid rentijaid kofstades wälja heita lastis, kes oma renti maksta ei tahtnud. Temale on rohkem wahtiti määratud.

Italiast kirjutatakse, et Wene missiooni-rong Joulutuu 24. päawal Afchinow'i juhatusel Port Said'ist Obol'isse läinud on. Igas paitas on Prantsusmaa Konsulid neid ametlikult teretama tulnud. — Oboli Kubernõr on tähts saanud, searistladega jalkust mitte maale lasta.

Serbiast. Kuningas Milan on uue põhjuseaduse mälestuseks ühe medalje asutanud, mida peale Kuninga ja Kronprinzi ka kõik need lenda wõiwad, kes selle seaduse tegemistest kuidagi osa wõtnud on. Medalje peal seisab: „Põhjuseaduse tegijatele — tänulit Serbia.“ Sedawiisi näib Kuningas nüüd rahwa pahandust tema lahutamise üle dike targaõte lepitatud olema. Kui kaua see aga kestab, see on teine asi.

Bulgarias on lausa täli Prinz Ferdinandi walituse ja Greeka-Katoliigi kiriku wahel lahti. Juba selle üle oli suur pahandus, et Metropolit kufumise peale Prinzi juure ei tulnud, kui aga pärast Prinz Joulu-õhtal Jumalateenistusele tuli, siis olidwad kõik Piiskopid wälja läinud ja räägiti, et tema nime palwes nimetatud ei olla. Prinz läts wihastelt kofu, lastis Ministrid oma juure tulla ja siis õõsel tell 3 Piiskopid shandarmidega Sofia wälja wiia. Rahwa meel on wäga paha ja mõned arwawad, et Stambulow seda nõuu annud, et Prinz Ferdinand selle läbi rahwa ees weel halwemaks saaks. Piiskopid annawad Prinziile süüts, et tema Nooma-Katoliigi usku Bulgarias wälja lautada tahta. Kuida see asi lõpeb, see on teadmata.

Afrikaalt. Eigemate sonumite järele oli Uganda Kuningas Rwango kõik Arablast, kes tema ihuwahid olidwad, ära tappa ja neid selleks ühe tühja saare peale saata tahtnud, kus nälga surema pidiwad. Seda on Arablastega märkanud ja on tema majasse tunginud, kust tema küll põgenenud, pärast aga kinni wõetud saanud. Shuwahid pannud nüüd tema wanema wenna, Kiowa, Kuningaks, et see omad tähtsamad ametnikud aga Khrislaste kesksis wõtnud, siis läinud Arablastes üueste määsama, peksnud uusi ametnikkusi, pannud Mohammedanlast nenda asutused maha ja tapnud Kristiust astunud kodurahwa ära. Missiõnarid on peasnud ja Usambara'sse tulnud. Arablasted on Unganda't Mohammedi usuliseks riigiks kuulutanud ja ahwardawad kõik missiõni-asutusi häwitada ja kõik Europlasi ära tappa, kes orjakauplemise lõpetust päriwad.

Amerikaalt. Pühade ümber ja pühade aeg on Põhja-Amerika ühendatud riikides palju ja kofedat õnnetuks olnud. Joulutuu 29. päawal telegraferiti New-Yorkist: Paastamised, mida heiline keertuul Pennsylvanias teinud, on suuremad, kui ehteks arwati. Hirmsa wõimuga langes ida poolt tulnud keertuul, mis 200 jalga laiast läis, Pittsburgi linna peale. Üks maja, mida ehitati, sai maapiina tase maha puhutud, mitmed inimesed saiwad surmatud ja umbes 40 wigastatud. Wõib olla, et weel rohkem surmuid puru all on. Omal järgmisel teel puhus keertuul

mitmed kirikud, majad ja puud maha. Kui tuul Reading'isse jõudnud oli, siis saiwad raudtee ja mitmed töömajad kofutud, mis wõlema lätsiwad ja kus 4 töölisi tules surma saiwad. Üks wilelordne siidiwabrit sai maapiina taseks tehtud. Wabrikus olidwad 350 inimest, enamist kofutud ja naesed, tööl. Tähine on 15 surmuleha leitud, arwatasse aga, et neid weel umbes 60 puru all on; peale selle saiwad 35 wigastatud. Sunburys saiwad 2 inimest tormist surmatud, mis ka Harrisburgis, Scrantonis, Williamsportis ja Wheelingis lange wõimuga mõllas. Brooklynis kofkus keertuul merewäe barakid, kus ka mitmed meresoldadid wigastatud saiwad. Pennsylvanias Carlisle linnas kufkus linna searistade maja hirmsa kufumiseiga ümber. Ka üks koolimaja kufkus maha. Lapsed, kes sel aeg koolis olidwad, saiwad enamist kõik wigastatud. Pittsburgis on keertuul kõige hirmsamast mõllanud. Asjatallitused on seal täitsa seismas ja kõik on tööl, õnnetuimad wõimalikult aidata. Knaasi ja tarafest ehitatud silla Niagara joa ligidal on torm kofunud ja jõe paisstanud. Minult telegrafi tornid on seisma jäänud. — Mississippis jõe peal on pühade aeg kofu aurulaewa ära põlenud, kus juures palju inimest surma saiwad, ja Marbleheadis (Massachusetts'is riikis) on üks määratu tulekahju suuremat jõgu kaubamajade maha põletanud. Üks neist aurulaewadest, „Kate Adams“, wõed 200 reisiijat ja palju laupa. Kui laew Esmaspäewa homikul Memphis'i ligdale jõudis, läts tuli lahti. Kofutatud reisiijatest saiwad umbes 40 surma, kes kaldale jõudmist ära ei oolnud ja jõe kargasiwad. Mitmed on peale selle weel kadunud. Aurulaew „Elef Erickson“ põles Seattle juures (Washingtoni riikis) ära ja sises ka kuus inimest. Hirmsa oli õnnetus, mis Plaquemines'is juures (Louisiana riikis) aurulaewa „John G. Hanna“ peale langes. Peale saest reisiijast peafiwad ainult mõned peale kümne eluga. Tuli läts keertuul lahti ja langes lange kiiruga puuwilla-lasti peale. Kaise, laewa kaldasse ajada, ei läinud forda. Kaldalt püüßiwad suured rahwahulgad appi tulla, aga ka see oli asjata. Peale 50 inimest leidsiwad tules surma, teisid, kes põlewate riielega ja kofwetatud lehadega wette kargasiwad, uppusiwad fenna ära. — Ühendatud-riikide Kindral-Konsul Samoa saartel, Sewell, oli Senatiss kufutud, kus tema arwas, et weel rohkem merewalamisi Sakslaste ja Samoalaste wahel oodata on. Kui fenna mitte Amerika poolt abi ei saadeta, siis wõtta Sakslasted selle saarestiku täitsa oma walituse alla. Seal on pärast Kuningas Tamase, kes Sakslaste kaitse all seisab, oma wastase, Mataafa, üle wõitu saanud.

Omalt maalt.

Tallinnast. Nagu itka, nenda on ka selleks uussaastaks Keisri Majestäti poolest rohkelt aunitähja wälja jätatud ja „Walituse Teadaandja“ täidab nende üleslugemiseiga kahetsa lehekülge. Meie paneme ainult kõrgemaid ja neid saajaid üles, kes meie kodumaa kofia kuidagi isekrallis tähtsad on. Keisr saiwad:

St. Andrease rittretähe brillantid: Admiral Graf Heyden ja Admiral Nowosilski; St. Bladimiri rittretähe 1. klassi: Katsarwäe Kindral Tschertow; St. Aleksander-Newski rittretähe brillantid: Senator Starizki ja Minister-komitee Präßident von Bunge; St. Aleksander-Newski rittretähe: Raha-Minister Woißnegradski, Kofute-Minister Manassein, Keisri-praua Maria afutuste eessaisja Durnowo, Auu-wõõrmaänder Sipjagin, Teaduste-akademia liiksed Kofsharow ja Besobrasow; Walge-kotika rittretähe: Riigisekretär Wilson, Minister-komitee kangelai-ilem Kulomsh ja tema abiline Scholz, Warschawi suurkooli Rektor Sawrowski ja Moskwa suurkooli Professor Sacharjin; St. Bladimiri rittretähe 2. klassi: Nowgorodi Kubernõr Mosolow, Pensa Kubernõr Woikow, Orenburgi koolikonna Kurator Michailow, Khar'kowi suurkooli Professor Grube ja Wiatse- mere laewustiku kommandör Vice-Admiral Schmidt. — St. Stanislaue rittretähe 1. klassi: Tartu suurkooli Professorid Volk ja Dragenborff. — St. Bladimiri rittretähe 3. klassi: Kuuramaa Kubernõr Rammerherra Sipjagin, Gestiimaa wangikodade-komitee juhataja Kontreadmiral Baron von der Goven, Riia Aleksander-Gymnaßiumi juhataja Bjelawski, Kuressaare-Gymnaßiumi juhataja Wiedemann ja Riia Kubermangu-Gymnaßiumi ülewataja Schwarz. — St. Bladimiri rittretähe 4. klassi: Gestiimaa Kubermangu-Profuõri abiline Antonow Riia postis ja telegrafi-ringkonna ülem Dmitrijew, Tartu Peterinäkooli Professor Rosenburg, endine Tallinna Aleksander-Gymnaßiumi koolidpetaja Salem, Tartu Gymnaßiumi ülemopetaja Wehner ja Peterburgi Kauba-kooli kase-wataja ja opetaja Michail. — St. Anna rittretähe 2. klassi: Liwimaa wangikodade-komitee juhataja Schuton, Tartu suurkooli Professor Maehmann, Tallinna Aleksander-Gymnaßiumi juhataja Jantschewezki, Miitawi Rea-kooli juhataja Kuhlberg, Birkerub Aleksander-Gymnaßiumi juhataja Feldt, Tartu suurkooli Docent Masing ja Riia Kubermangu-Gymnaßiumi ülemopetaja Passit. — St. Anna rittretähe 3. klassi: Põrgurogi Ringkonna-kofu

Prokurdi abilise Samson von Himmelfjerna, Peterburgi Annakooli õpetaja Hietisch, Klau ja Masing, Tartu suurtöoli Docent Koch, Riia Aleksander-Gümnaasiumi kooliõpetaja Wolofschow, Pawlowi tähetorni ametnik Peist, Narwa Vinnakooli õpetaja Krilow, Hapsalu Vinnakooli õpetaja Mählenkamp, Tallinna Aleksander-Gümnaasiumi eeskooli õpetaja Besferebrennikow, Viibawi Realkooli juhataja Baumgärtel ja Riia Politehnikumi professor Kiserizki. — St. Stanislause rittretähe 2. klassi: Endine Viivimaa wangikodade-komitee sekretär Baron Freitag von Eorlinghoben, Peterburgi Annakooli õpetaja Tomberg, Riia Wene Realkooli juhataja Popow, Tartu koolikonna Rahwakoolide ülemaataja Treuland ja Pokrowski, Narwa Gümnaasiumi kooliõpetaja Haller, Viibawi Vinnakooli ülemaataja Bederschi ja Gestimaa wangikodade-komitee juhataja Nagowitsch. — St. Stanislause rittretähe 3. klassi: Viivimaa Kubermangu-Prokurdi abilise Wärsi Obolenski, Gestimaa Kubermangu-Prokurdi abilise Staal, Kuuramaa Kubermangu-Prokurdi abilise Wiljaschew, Riia Vinnakooli ülemaataja Boček, Riia Aleksander-Gümnaasiumi kooliõpetaja Krigin, Riia Vinnakooli ülemaataja Ehlers, Tartu suurtöoli kätseleõpetaja Lanterbach, Goldingeni Gümnaasiumi ülemaataja Schmidt, Viibawi Nikolai-Gümnaasiumi kooliõpetaja Sheldowski, Riia Aleksander-Gümnaasiumi kooliõpetaja Jakowlew, Teaduste-akademia noorem raamatukogu talitaja A. Peters, Wiilandi Vinnakooli õpetaja Wenger, Riia Politehnikumi professor Grönberg, Viibawi Nikolai-Gümnaasiumi ülemaataja Msharin, Riia Realkooli kooliõpetaja Rusfinawitsch, Pärnu Vinnakooli kooliõpetaja Zwetkoff, Miltawi Aleksandrikooli õpetaja Raditschenko, Karlindi Aleksandri-Vinnakooli juhataja Anson, Miltawi Gümnaasiumi kooliõpetaja Strjabin, Tallinna Kubermangu-Gümnaasiumi ülemaataja Spiegel, Tartu Gümnaasiumi ülemaataja Pawlow, Tallinna Kubermangu-Gümnaasiumi ülemaataja Schnering ja Blumberg. — Hõbemedaalid pealkirjaga „Hooluse eest“ St. Stanislause paelaga on saanud: Kuuramaa wangikodade-komitee juhataja Helmning ja Tallinna kaupmees 2. gildi Gawrilow. — Auusarmuse sai Narwa waeste ja elinud laste maja kuratoriumi liige Aunkodanik Dieckhoff. — Miltawi Realkooli kassandit Baron Friedrich von der Brinden, kes Miltawis kolm aastat üppumise-surmasi peastnud, on Keisri Majestäti kassu peale Jõulukuu 8. päewast, hõbemedaali, pealkirjaga „Dumetumate peastmise eest“, St. Wladimiri paelaga nõu- autus kanda saanud.

— Balti raudtee sihtetulemised olivad, kuida juba enne kirjutatud, Miskliku 1. päewani 127,160 rubla eelkõnnud aasta selle-aegsete sihtetulemistega taha jäänud. Misklikul ja Wiinakul oli nii palju juure tulnud, et eelkõnnud aasta wastas ainult weel 31,327 rubla puudus ja loodeti, et kahju Talwekul täieste tasutud saaks. See ei ole aga mitte nenda olnud, waid Talwekuu jäi jälle peale 14,000 eelkõnnud Talwekuust alla, nenda et Jõulukuu 1. päewal eelkõnnud aasta wastas 45,524 rubla puudus oli. Kui palju Jõulukul sihte tulnud, seda ei olnud weel teada, aga wiimast aastat kätte saada ei olnud enam lootust. Jõulukuu 1. päewani oli ülepea 3,759,287 rubla sihte tulnud.

— Tallinna sadamasse olivad wiimastel aastal ülepea 642 laewa sihte tulnud ja 632 sadamast wälja sõitnud. — Meie sadamates tutawatest wõeramaa aurulaewadest on „Kars“, mis juba wiimastel kewadel Baltiski sadamast wiga sai, siigifil Inglismaa randas põhja wajunud. Kapten ja meeskond on peastetud. Saksamaa aurulaewast „Henriette“ ei olnud senni ikka weel sõnumit tulnud ja sellepärast on armata, et laew lausa mere peal kõigiga põhja wajunud ja Kapten Engelhardt kõige meeskonnaga surma saanud on. Enamist loit olivad perekonna-lad. Soomemaa aurulaew „Jennia“ on 8 silda sügawa wee all. Wene-Balti Abilaewa-selts on laupade wäljatoomist oma peale wõtnud, nii palju see sel aastal-aegal wõimalik on. Kapten Favorin arwab, et laew sihe wana laewakeha wastas on pöranud, sest mere-kaardi järel ei ole seal rahusi. Saew on 15 minutiga põhja wajunud ja sellepärast ei ole ühtigi wälja saadud Saew oli kaitse alla andmata; seest olivad laerad, liid ja 129 waati õli, mis kaitse all seisawad. Aurulaew „Blue Cross“ on Gotthandi saare juures kinni ja nett täis jooksnud. Kapten Nicholson ja meeskond olla peast- nud. Saew oli Näärikuu 1. päewal Tallinna sadamast wälja jooksnud ja tahtis wiljaga Londonisse minna. Aurulaew „Ginevra“, spiritusega ja aawa-puudtega Windawist Viibetti minemas, on mere peal hukka läinud, kuida randa uhitud waatidest näha. Kapten Groth ja 15 laewameest on surma saanud.

— Kõigekõrgema kassu peale Talwekuu 21. päewast 1888, saawad Tartu koolikondas weel kaks Rahwakoolide-ülemaatajat (Inspektorit) ametisse pandud. Nende üles- pidaamist on 4000 rubla aastast määratud ja sellest saa- wad ka need 1600 rubla torwitatud, mis senni Kuuramaa ja Viivimaa Meremeeste-koolide ülemaatamisteks määratud

oliwad. — Koolide-Ministeriumis on küsimust arutatud, kas Ewang.-Luth. usutunnistusest Rahwakoolide Kooli- kollegiumidel Baltimaa kubermangudes mitte digus ei ole, kooli õpetajaid aegliselt ametisse panna ehk ka ametist lahti lasta. Kuida nüüd Tartu koolikonna Kuratori ringkiri kuulutab, on sellest ainult Rahwakoolide-Inspektoritel digus. — Miskmati on Rahwahariduse-Ministeriumis arutatud, kas testmiste koolide kooliõpetajatel luba on, sellestama kooliõpetajatele eratundist anda, kus nemad ametis on. Seda on nenda seletatud, et kooliõpetajad küll eratundist anda wõiwad, aga ainult kooli eesiseuse teadus.

Baltiski, Näärikuu 9. päewal. Wiimaste päawade seest on pehme ilmaga nature lund tulnud, mis heaste kinni hakkas ja sedawiisi saaniteed walmistas, kui ka muudu sellest lund itka weel wähe on. — Eimene lõu- wilja laew „Concordia“, jõudis selle kuu 7. päewa homi- kul mele sadamasse ja saab siin wälja lastitud. Wigas- tatud aurulaew „Henriette“ saab siin häda pärast paran- dutud ja läheb siis tühjalt koju tagasi, kus täieliselt piab parandatud saama. Kahju on dige suur. Abi-laewale makseti 1000 nael stärlingi, parandamine siin maksab 5000 rubla, tühjalt tagasi-minemine teeb suurt kahju ja täieline parandamine tulla kuni 15,000 nael stärlingi (nähkde kurti järel umbes 120,000 rubla) maksma. — Üks Moskwa kauba-selts on siin Timofejewi alda olnud. Wist on sel seltsil nüü oma kaupast edaspidi Baltiski laudu tulla lasta, mis muidugi meie linna elule mõnu saaks andma.

Ratweres on sealise „Teadaandja“ sõnumite järel rõõwliid majaperemehe R. tuppä tungiada katsumud, kes hiljuti oma ära põnenud maja kaitse-rahja kätte saanud oli, on aga ära peletatud. — Kats upstast majapere- meest Ratweres on sellestama lehe sõnumite järel oma kassis kentsalat kaupa seinud. Üks on teise habeme ühelt aastaks 1000 rubla eest omale rentinud, 100 rubla kääraha annud ja tahab nüüd oma rentasjaga meelt mõdda talli- tada. Arwatasse, et asi kohtute ees piab seletatud saama. Paide Kreispolitsei-walitsus on „Postimehe“ sõnu- mite järel Wallawalitsustele ringkirja läbi kassu annud, selle üle walwata, et keegi, kellel sellest mitte digus ei ole, surmariistu oma juures kanda ei tohi. Kes selle wastas teeb, langeb Rahukohtu-seaduse §§ 117 ja 118 järel wastatamise alla.

Järwakandi Wolikogu otsuste juure, millest wiimases nures ühe kiti „Postimehe“ järel oma lugejate ette panime, on meil weel lisada, et seal nõuiks wõetud, et taluperemehed oma kassis üht seltsi asutakswad, wastasti- kusest abianomiseks tulekahjude juures, kus kahju aal loit peremehed üheskoos kahju tasuwad, muudu aga ühtigi kassasse ei masta. Mõisaherra ei ole rentperemestele seda lubanud, nenda et siis pärisperemehed oma kassis üksi jäänud. — Ka see wõiks omast lohist dige hea olla, aga ka siin on Wolikogu üle oma wõimustonna piirete läinud. Ehteks ei ole see mitte Wolikogu asi, waid see- sugustest asjades piawad loit osawõtjad ühtkiult küstind saama. Teiselt ei ole mõisaherral tarwis rentkohtade asjus seda lubada, sest nende kohtade hooned on kohtadega ühes mõisaherra omad, kes nende kaitsemist selle kätte anda wõib, keda tema usaldab. Seda ei ole ka mitte tarwis, kõige wähemast waldade suuremas hullas mitte tarwis, kus ju muidugi loit wallaperemehed loitu iga arapõlenud maja üles ehitawad ja sedawiisi juba kui ehi- tuse-kogudus wastastikku üksteise kahju kannawad. Päris- peremestega on muidugi teine asi. Nemad on ehituse- kogudusest wälja astunud ja wõiwad oma hooned kaitse- alla anda, kus tahawad, itka aga oma enese tahtmist, mitte Wolikogu otsust mõdda, kellel üleüldiste walla-asjadega tegemist on, mitte peremestega era-asjadega. Kõnida tuleb aga ka siin weel, kuida Kredittkassa sellega lepi. Kohad, kellel weel Kredittkassaga tegemist on, on kohustatud oma hooned Gestimaa üleüldise Wastastikuse Tulekaiuse-seltsi kaitse alla andma. Kredittkassal piaks siis ka digus olema ütelda, kas üht teist kaitse-seltsi nende talude kohta usaldab, mis seal pandits pandud on. „T. S.“ t.

Viivimaalt. Metakaitse-komitee poolst saab „Viivimaa Kubermangu Zeitungi“ läbi kuulutatud, et mõdda randa kaitse-meis kuisikawa liiwa wastas, kohalist tarwitust mõdda 150 kuni 500 silda laiusest, piab üles peetud saama, kuida see juba Viivimaa kubermangu-kohtu kassus Paastuku 20. päewast 1839 ette kirjutatud on. Sellest metskast on keelatud puid ja hagu rainada, rohtu ja lanar- piku niita ja sammalt korjata, niisamati ka seal tuld üles teha. Kalameestele on tuld teha lubatud, aga ka ainult metkast wäljapool, mere ääres. Tulewal kewadel saada loit Viivimaa rand läbi waadatud, kus selle asja poolest torradamist tarwis läheb.

Kiaast telegraferiti selle kuu 3. päewal, et meri Saare- maa Erorbi otja ja Kuuramaa wabel uueste kinni kül- metanud ja Riia laewasõidud sedawiisi teist korda sel talwel lõpetatud on.

Tartus on õffel wastas selle kuu 5. päewa kaks tule- kahja olnud. Ohial kell 9 oli Paalimaja kähkwer

mäel ühest tühjast korterist põlema läinud ja põles maha, kuida tuleõrjuad naabri-majast kaitse- dade suutswad. — Pea- pärast kell 1 saiwad tuleõrjuad uueste tõe- le tutsutud. Peterburgi- ja Moskwa-uitisa nurgal oli juurte Sprengri majade puukuuride kawas Weberi majade kuur põlema läinud. Seal on hirm wäga suur olnud, sest majad ja puukuurid seltsiwad üts teise ligidal; tuleõrjuad on aga nii palju abi saata wõinud, et ainult Bergi kaitsepea-maja ja Weberi seltsiwee-wabrik maha põlesiwad, ja mõned lähemad hooned natuke kahju saiwad. Tuleõrjuad on suurt kiitust teeninud ja ka saanud, kuida kord ja kogu on.

Peterburgi st. 1. ja 5. protsendiliste wõidu- laenu-paberite wäljaosumisel, 2. Näärikuu päewal, saiwad järgmised wõidud tõmmatud:

Ser.	Nr.	Wõit.	Ser.	Nr.	Wõit.
12119	14	200000	839	32	1000
10499	7	75000	2748	17	1000
16397	7	40000	2898	15	1000
10957	15	25000	4842	4	1000
4192	33	10000	5193	30	1000
5811	47	10000	5869	31	1000
16232	25	10000	7638	19	1000
2260	46	8000	8023	2	1000
3328	38	8000	9208	1	1000
6663	2	8000	9326	28	1000
10475	6	8000	9742	26	1000
10653	1	8000	11894	25	1000
1091	4	5000	12943	20	1000
3948	14	5000	13777	5	1000
7943	14	5000	14689	17	1000
9035	41	5000	14744	7	1000
10758	5	5000	14918	28	1000
12303	33	5000	15650	21	1000
15456	18	5000	15812	32	1000
16412	49	5000	18933	25	1000

500 rubla wõitswad:

Serie. Nr.	Serie. Nr.	Serie. Nr.	Serie. Nr.	Serie. Nr.
12 23	4162 7	7848 11	11643 38	16165 25
19 17	4191 20	7857 27	11741 50	16165 42
58 30	4258 28	8006 9	11783 27	16186 24
218 26	4273 1	8151 5	11887 34	16219 24
268 15	4321 6	8190 30	12239 21	16362 47
317 16	4337 4	8267 40	12281 32	16426 12
381 40	4368 48	8321 27	12291 30	16526 4
602 7	4790 24	8508 10	12376 44	16607 44
608 18	4791 9	8513 4	12415 44	16648 44
612 15	4858 41	8584 16	12556 47	16681 17
622 15	4871 50	8597 35	12820 3	16723 8
719 47	4912 50	8769 11	12884 3	16758 26
737 12	4916 42	8782 1	12922 40	16773 10
798 30	5192 18	8798 6	12941 42	16783 9
819 34	5249 48	8976 15	13137 22	16955 50
845 43	5282 16	8976 38	13143 48	17101 33
958 43	5301 27	8986 20	13166 48	17103 30
969 3	5371 41	9027 16	13280 39	17338 17
1199 6	5409 28	9096 10	13407 12	17354 16
1204 10	5489 40	9289 3	13410 33	17429 20
1330 4	5545 34	9425 38	13449 50	17521 23
1367 5	5652 28	9452 39	13619 47	17589 37
1372 13	5744 25	9461 27	13634 13	17712 30
1390 11	5753 31	9561 28	14040 35	18058 49
1424 30	5809 24	9586 14	14111 4	18187 27
1529 15	5908 12	9615 2	14117 26	18300 18
1584 24	6043 1	9630 20	14149 41	18353 43
1681 27	6054 50	9664 36	14151 28	18548 34
1711 44	6102 25	9695 50	14259 24	18629 28
1747 5	6183 39	9780 27	14264 26	18681 38
1809 27	6271 35	9900 45	14307 1	18687 11
1839 4	6282 6	9940 47	14479 44	18694 23
1922 6	6298 30	10004 41	14537 30	18707 13
1962 47	6382 26	10172 48	14538 5	18773 46
2044 3	6393 35	10222 14	14656 29	18810 5
2175 22	6440 3	10322 15	14658 30	18955 14
2252 47	6507 28	10358 38	14687 30	19048 11
2263 31	6518 10	10365 26	14710 5	19114 4
2350 39	6589 30	10399 35	14737 5	19172 4
2426 27	6618 6	10579 37	14857 29	19207 43
2457 15	6649 21	10745 48	14913 29	19219 36
2546 42	6788 50	10876 8	15031 15	19478 9
2895 19	6872 23	10963 48	15266 31	19520 19
2923 23	7279 20	11215 14	15312 31	19548 39
2968 10	7339 38	11216 32	15422 5	19719 14
3517 40	7345 25	11225 25	15536 24	19724 28
3568 31	7363 34	11252 14	15588 31	19726 26
3610 47	7369 22	11301 6	15734 7	19771 47
3700 19	7471 50	11416 3	15738 37	19781 10
3765 26	7560 18	11469 39	15813 48	19812 41
3902 6	7755 2	11492 17	15910 20	19889 2
3980 12	7762 13	11573 6	15924 1	19979 17

Kustutatud saimad järgmised seeriad:

52, 139, 219, 485, 605, 998, 1270, 1358, 1497, 1581, 1916, 1954, 2250, 2392, 2432, 2909, 3124, 3200, 3559, 3649, 3999, 4266, 4295, 4395, 4445, 4525, 4544, 4607, 4767, 4958, 5624, 6521, 6594, 6608, 6799, 7404, 7511, 7718, 7992, 8183, 8392, 8439, 8632, 9242, 9366, 9656, 9725, 9752, 9871, 10330, 11, 138, 11176, 11233, 11297, 11335, 11698, 11725, 11758, 11878, 11963, 11987, 13048, 13124, 13555, 13600, 14122, 14289, 14399, 14475, 14527, 14884, 15367, 15394, 15449, 15502, 16113, 16337, 16815, 16909, 17055, 17202, 17778, 17942, 18271, 18312, 18440, 18460, 18875, 19369, 19455, 19556, 19905.

Peterburgist. Pähapäawal, Näärikuu 1. päewal oli suur wastawõtmise Keisri Majestäide juures, Talwe-palees. Talwe-palee suures kirikus pidas Keisri-

toja preester, Protokollid ja anditschew, hulga teiste preestritega, Greeka-õigeusu kõrgemate ülematega ja kahe Keisriloja laulukooriga Jumala-teenistust, kus Keisri Majestättid, Kõigekõrgema perekonna ja sugukonna liikmed, mitmed Metropolitid, Rooma-Katoliigi Piiskopid ja ka teiste usutunnistuste eesfõhjad juures olivad. — Kolmetunniga-pääwal sai Talwe-palees Keisri Majestättide, Kõigekõrgema sugukonna omastete ja kõrgete riigi- ja sõjawäe-ametnikkude ligiolemisel Weepõhitsemise-püha tuntu wiisil peetud. — Keiserlik Kõrgus Suurwõrft Michail Michailowitsch on selle kuu 5. pääwal wõderalt maalt Peterburgisse tagasi tulnud. — Montenegro Prinzeßid on selle kuu 6. pääwal Peterburgisse tulnud. — Tulewal suwel oodatakse palju kõrget wõderad Keisrilojast. Nimelt tulla: Greekamaa Kuninga-paar ja Daanima Kuninga-paar Heinaluul, Montenegro Wõrft, Hesseini Suur-Herzog ja Prinzeß Alix tulla weel waremini, aga ka mitte enne suwel. Berliin Schah tulla lewadel, reisisda siit teistesse Euroopa riikidesse ja tulla Heinaluul tagasi. Suurwõrft Paul Aleksandrowitsch'i pulma Greeka Prinzeßiga, mis suwel Peterburgis olema saab, tulla peale nende, kes ilmal nimetatud on, Prinz of Wales, kui Inglismaa Kuninga-praia asemel, Keiserlik Kõrgus Edinburghi Herzogi-praia Maria Aleksandrowna, Greekamaa Kronprinz ja palju teisi.

— Riisrathi Präsidentiks on selle aasta peale Keisri Majestätti poolest Keiserlik Kõrgus Suurwõrft Michail Nikolajewitsch uueste kinnitatud. Riisrathi üfistute jäusfondade Präsidentid ja liikmed saawad ilka poole aasta peale nimetatud ja on algatud pool-aastal: Seaduste jäusfondas: Präsident: Riigi-sekretär Baron Nikolai; liikmed: Wirtl. Geheimrath Starizki, Riigisekretärid Perez ja Frisch, Geheimrath von Derwis. Kohtute ja koolide jäusfondas: Präsident Wirtl. Geheimrath Stojanowski; liikmed: Wirtl. Geheimrath Ujubuschitschinski, Riigisekretärid Filossofow ja Manssurow. Riigimajapidamise jäusfondas: Präsident: Wirtl. Geheimrath Abasa; liikmed: Kindral-Adjutantid Ssaskow ja Kaufmann, Riigisekretärid Kachanow ja Markus, ja Geheimrath Nikolajew.

— Buchara Emiri saatkond tahta Keisri Majestättile teiste asjade testis ka palwet ette panna, et Bucharlaste püha linn Samarkand neile tagasi antud saaks, ühe suurema maadonna wasta Wene piirel.

— Selle kuu 3. pääwal pidas Anna-Kirikus

1001 Peterburgis oma 150 aastast jubell-püha. Seda kooli asutas aastal 1739 Ewang.-Luth. usutunnistuse Anna-kiriku esimene õpetaja, J. V. Schatner, kui poeglaste ja tütarlaste alguskooli. Alust koguduse enese asutamisel on see asutus fenni Gymnastumi-arulifets kooliks kaswanud, kust kümnetuhandete kaupa noori mehi, igast rahwusest, wälja läinud on, tallest mitmed isamaa ehteks saiwad. Joulukuu 1. pääwal 1888 oli seal 1208 õppijat. Pidule oliwad teiste testis tulnud: Keiserlikud Kõrgused Suurwõrsti-prauad Maria Pawlowna ja Jekissaweta Mawritsjewna, Herzog Georg von Mecklenburg, Rahwahariduse-Minister Graf Deljanow, Kindral-Superintendent Kaaland ja palju teisi kõrget mehi. Jumala-teenistust pidas kirikus õpetaja Dito, pidukõnet kirikuõpetaja Freiseld. Wäga palju õnnesoowimisi kirjades ja telegrammides oli kogu jooksul, milles kooli endised kaswanidud oma auustust ja armastust tunnistasiwad. Sõhtal oliwad kooli-saatsid pidulauad. — Ka Wene lehed tunnistaswad oma auustamist selle tulusa asutuse wasta ja kinnitawad nimelt, et Sakslased seal head Wenekeelt, Wenekeelt head Sakslaseid õppinud on. See kool on üks nähtaw täht, mis ühest weikest asutusest Jumala abiga saada wõib, kui seda ilma kõrwalistete mõteteta Jumala auuks ja ligemise heaks, ilma kätata ja küslemiseta, asutati ja üles peeti.

Moskwa. Selle kuu 1. pääwal põles wennastete Masurin suur puuwilla-wabrik Moskwa ligidal maha. Rahju arwatakse 700,000 rubla suur olema.

Tweri kubermangust kirjutatakse meile: „Siin Tweri kubermangus õfifiwad Geßla:ed ühe 377 desjätini suure tüki maad. Et nende oma raha wäljamaksmisest ei ulatanud, siis wõtsiwad mehed nõuaks ja laenasiwad Moskwa põllubantist 1500 rubla, kus desjätini peale rohkem ei anta, kui 5 rubla. Esmesed laenukulud tegiwad 300 rubla wälja, nenda et wõla summa sellega kogu juba 1800 rubla peale kaswas. Selle banki paberid ei ole rohkem wäärt, kui 93 rubla ja esimese poole aasta intressid saawad kogu 3½, proffentiga laenatud rahast wõetud, nenda et laenaja 100 rublast alust 89½ rubla tähte saab. Maakatsuja heaks pidi weel 50 rubla maksetud saama, mis wõlga omast lohast suuremaks tegi. Kõik kulud kogu tegiwad 620 rubla wälja ja laenatud 1500 rubla peale pidiwad laenajad aastal 1888 Moskwa põllubantile 2120 rublaste wõlakirja andma. Selle wõla eest maksetakse 48 aastat 8 kuud 6½, proffenti intressi ja kapitali-tasumist, siis on wõlg tasa. Eestimaa põllubanti

tasumise-aega mina ei tea, aga kui peremees mõisa-herraga laubelnud on, kui palju kredittasjaga wõlga jääb, siis ei kaswa see wõlg mitte enam kulude pärast suuremaks, nagu siin, kus iga 100 rubla peale 40 rubla juure tuleb.

Üks teine, palju wiletsam ja kurwem lugu on siinsel Wene rahwal weel see, et kõik mehed piawad omale wabrikutes eht mujal tööd õfifima, kus aga leiawad, eht diete üldel: tööd terjama, sest hingemaaft perekonnale toitu ei saa.“

M. Löötsmann.

Sewastopolist, Märrikuu 5. pääwal: Priitahhliku laewustiku aurulaew „Nischni Rowgorod“ jõudis tänä theega ja puuwilla-dega Sewastopoli sadamasse. Kõik laewad tulewad nüüd seia, sest Odesa lähe on siin kilmetanud.

Merwist, Märrikuu 7. pääwal: Heile läfifiwad ära surnud Kindral Wishevalski laasalased siit läbi Peterburgi poole. Remad rääkifiwad, et lewadel uus saatkond Tibetisse, Shasast saadit, läheb. Kõikis Tuga-Kaspias ei taha kilm lõppeda. Sakslauli põefad, mis ainult tuistawat liiwa siin piawad, saawad armetumalt ära laastatud. Rahwal on kilmast wäga palju kannatada. Lages-tikkudes on kilm terwed kisse-larijad wõtnud. Jõed on palju jeaga laetud. Woorid on seisma jäänud. Puud sukrut maksab 12 rubla, puud terofini 6 rubla. Merwis ei ole terofini saada.

Iselastised ja uuemad sõnumid.

Saksamaalt. Keisri täsu peale on laetuse-kiri Dr. Geßfdeni peale „Riigi Teadaandjas“ kuulutatud. Kohtute-Minister Dr. Friedberg on ennaft ametist lahti palunud ja on ka lahti lastud. Selle kuu 6. pääwal oliwad Wene-maa Saadit Graf Schwalow ja Saksamaa Saadit Wene-maal, Kindral von Schweinich, Riigifantzeri juures lõunelaual. — Saksamaa merewäe ülem kommandör, Vice-Admiral Graf Monts, on selle kuu 7. pääwal ära surnud. — Rhetini ja Moseli jõgedes on palju jead.

Wiinist, Märrikuu 9. pääwal: Prinz Aleksander von Battenberg on Wiini tulnud, Keisrile oma ärasurnud isa Austria auutähta tagasi tooma ja Keiser andis tema auuks pidulaua, mis kõrgetes kreisides tähelepanemist aratab.

Bulgariast, Märrikuu 8. pääwal: Rahwa testis on wäga palju tahinat Piiskopide wäljasaatmise pärast ja wiha Prinz Ferdinandi wasta on kaswamas. Tema ja Stambulowi wahel olla ka tüli.

Teadaandmised.

Tellimised meie lehe „Tallinna Sõber“

peale saawad kõikis kohtates, mis selle numri esimeses hakatuses nimetud on ja mis iseäranis teadaandmistes kuulunud saawad, niisamati ka Lindfors'i pärijate trükimajas Tallinnas wastawõetud; peale selle on suurem jägu kirikuõpetajatest maal lastelt lubanud tellimisi wastawõtta ja toimetata.

Tellimise hind on 1889 aasta peale:

postiga ehk kodu kätte saata aastas 3 rubla — kop.
poolaastas 1 „ 70 „

Tallinnas iseäratuna aastas rubla 40 kop.
poolaastas 1 „ 40 „

Nende meie auustatud lugejatele, kes oma lehte ise äratuna soowiwad, anname meie selle läbi teada, et herra pagarimeister Wieckmann Tallinnas Kullasjapa uulitsas omas majas lehtede kätteandmist sõbralikult oma peale on wõtnud, kus neid äratuna wõib.

„Tallinna Sõber“ wäljaandja, Lindfors'i pärijad Tallinnas, Laia uul. Nr. 48 (63).

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Lindfors'i trükkijogas on ilmunud:

Gesti maa-rahwa Kalender

ehk

Täht-raamat

1889

aasta peale.

Hind: 5 kop. — 100 tükki 2 rubl. 50 kop. — 1000 tükki 15 rubl.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Regitud

Eestimaa rahwa

Kodu- ja kiriku-raamatud

wanast seletist

on weel 65 kop. tüki saada

Lindfors'i trükimajas,
Tallinnas, Laia-uulitsas.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Siin Tallinna turul:

13. Märrikuu pääwal 1889.

Kartuhwilib, ishetw...	30 kop.
Perneb, toop	6 „
Leadsed, toop	6 „
Tangud, toop	7 „
Weisse liha nael	10—14 „
Sea liha nael	8 „
Rõõst pitim, toop	4 „
Sapu pitim, toop	5 „
Koore kortel	4 „
Laua wõli nael	42 „
Põtti wõli nael	28 „
Muna paar	4 „